

Помніць, каб жыць

Кожнае лета я чытаю шмат кніг. Люблю літаратуру пра гісторыю роднага краю, пра жыццё нашых продкаў. Так я пазнаю шмат цікавых фактаў пра нашу Радзіму, так я нібыта працягваю нітачку памяці ад мінулага да сучаснасці. І гэтым летам я адкрыла для сябе цікавы твор Івана Шамякіна – раман "Сэрца на далоні". У творы раскрыта тэма беларускага падполля, пра якое дагэтуль я амаль нічога не ведала. Аднак гэты твор так уразіў мяне, што я пачала шукаць інфармацыю пра падпольную дзейнасць у маім родным горадзе Магілёве. І тады ўвагу прыцягнула дакументальная кніга Марыі Супрун "На крутым беразе Дняпра", у якой апавядаецца пра магілёўскіх падпольшчыкаў, каторыя гераічна змагаліся з акупантамі. Я даведалася, што ў гады Вялікай Айчыннай вайны ў Магілёве дзейнічала падпольная арганізацыя "Камітэт садзейнічання Чырвонай Арміі", якая аб'яднала асобныя падпольныя групы.

...26 ліпеня 1941 года фашысты занялі Магілёў. Яны пачалі рабіць ператрусы, арыштоўваць камуністаў. Казімір Мэтэ, звычайны настаўнік рускай мовы, павінен быў арганізаваць падполле. Тады яму было каля трыццаці сямі гадоў. Па дакументальнай кнізе, настаўнік выглядаў так: "Мэтэ, чалавек сярэдняга росту, хадзіў амаль заўсёды ў шэрым паношаным касцюме і сінняй кашулі. Знешнасцю ён нічым не вылучаўся сярод іншых магіляўчан". Ён пачаў з пошуку людзей, якія б маглі далучыцца да падполля. Адною з першых, аб кім падумаў Мэтэ, была Вольга Карпінская - жанчына, з якой ён калісьці працаваў у школе. Тады і яе дачка Таня Карпінская, дзяўчына, якая нядаўна скончыла школу, далучылася да падполля. Яна друкавала лістоўкі, па загадзе Мэтэ працавала дыктарам на радыё ў немцаў, перадавала падпольшчыкам важную інфармацыю. Іх дом стаў явачнай кватэрай. У пачатку сакавіка 1943 года Карпінскіх арыштавалі. Яны загінулі, не выдаўшы нікога, хто быў звязаны з падполлем.

Настаўніца Тані, Гваздырова Марыя, таксама ўдзельнічала ў падполлі, была гаспадыняй явачнай кватэры. Яе дачка Клара распаўсюджвала лістоўкі. На момант пачатку вайны Клара было ўсяго дванаццаць гадоў. Вясной 1943 года маці Клара арыштавалі, і з турмы яна так і не выйшла.

...Таксама нельга не ўспомніць доктара Куўшынава, кандыдата медыцынскіх навук, які працаваў у Магілёўскай гарадской бальніцы. Ён не эвакуіраваўся з Магілёва і таксама быў падпольшчыкам. Пад кіраўніцтвам доктара друкаваліся лістоўкі, выпісваліся заключэнні дзяўчынам і хлопцам аб смяротных хваробах, каб іх не ўгналі ў Германію. Таксама ўрачы дапамагалі партызанам. На доктара данеслі немцам. Ён таксама быў арыштаваны.

У канцы дакументальнай кнігі Марыі Супрун "На крутым беразе Дняпра" ёсць такія радкі: "Забіта ў баі медыцынская сястра камсамолка Ліза Еўдакіменка. Загінуў у партызанскім атрадзе Грыша Бойка. Закатаваны ў турме кандыдат у члены УКП(Б) Генрых Захаран, настаўнік малявання мастак Данііл Дзерваедаў, Альгерд Гарошка, камсамолка Надзя Чарапанова, многія іншыя"...

Так, шмат імёнаў тут не названа, але я ведаю, што пра ўсіх гэтых людзей, якія змагаліся дзеля нас, помняць. Я пераканана, што іх нашчадкі ганарацца подзвігам, які здзейснілі іх дзяды і бабулі, прадзеда і прабабулі. Зараз жыхары некаторых суседніх краін жадаюць перапісаць гісторыю, але мы павінны не дапусціць гэтага.

Пакуль мы памятаем пра тых, хто аддаў сваё жыццё дзеля нашай будучыні, і памятаем, цераз што нашы продкі прайшлі, мы можам пазбегнуць іншых войнаў. Некаторыя з герояў, якія загінулі падчас Вялікай Айчыннай вайны, не мелі дзяцінства, юнацтва, а многія з іх так і не ўбачылі Дня Перамогі. Мы павінны шанаваць іх подзвігі, павінны цікавіцца гісторыяй свайго горада, сваёй краіны, людзьмі, якія ў ёй жылі і якія загінулі, каб мы маглі жыць. Мы абавязаны перадаць гэтую памяць будучым пакаленням! Мы павінны помніць, каб жыць!